

Kok die er niet in slaagt de bij hem vermoede visie ook door anderen uit te laten dragen. Wallage die soms op zakelijke, soms op emotionele wijze juist de ondoordachte elementen uit het sociaal-economische gedachtengoed van de PvdA weet te produceren. Kalma die in zijn stukken maar niet weet te onderdrukken dat het beleid eigenlijk helemaal om moet. Rottenberg die zo subtiel het evenwicht tussen de verschillende stromingen in de partij bewaart dat de discussie verwordt tot een herhaling van zetten, waarbij een dominante denklijn uitblijft. En regionale PvdA-bestuurders die het ook niet meer weten omdat de as Den Haag - Amsterdam het laat afweten.

Is het met zo'n falende partijorganisatie een wonder dat de Provinciale Statenverkiezingen zo'n dramatisch resultaat voor de PvdA opleverden? Juist wanneer de PvdA – net als andere partijen – niet meer op een traditionele achterban kan rekenen, zal de wervingskracht van de bestuurders moeten komen. Dat aanbod moet de PvdA de kiezer kunnen doen. 'Wij hebben mensen met kwaliteit, in en buiten de partij getraind, betrouwbaar, met een open oog en oor voor diegenen waar het allemaal om gaat, die weten dat goed doordacht, jarenlang volgehouden beleid tot een andere, menselijker samenleving kan leiden.'

Kansen te over om over drie jaar bij de Tweede-Kamerverkiezingen weer uit te stralen dat men gelooft in waar men mee bezig is. Want het beleid heeft succes. En bovendien werkt de conjunctuur mee. Voor komend jaar wordt zelfs weer een werkgelegenheids groei van boven de honderdduizend personen voorspeld. Het financierings tekort van de overheid is duidelijk dalende. De gigantische schuldenlast van de overheid wordt beter beheersbaar. Bedrijven gaan weer meer investeren. De consumptie kan weer toenemen. Allemaal zaken die bij de kiezer het gevoel kunnen terugbrengen dat 'de politiek', het kabinet-Kok, wel degelijk in staat is orde op zaken te stellen en een economisch klimaat te creëren waarbij minder voor de dag van morgen hoeft te worden gevreesd.

Uiteraard blijft de PvdA daarbij kwetsbaar. Want het zijn (juist) ook PvdA'ers die in de rol van bestuurder verantwoordelijk zijn voor zaken die misgingen of nog steeds misgaan. Dat de laagste CAO-schalen zo hoog werden opgetrokken, dat laagbetaalde arbeid schaars werd. Dat mensen met een uitkering er niet altijd op vooruitgaan als zij een baan krijgen. Dat sociale diensten het nog normaal vinden dat hun cliënten aangeboden banen weigeren. Dat het Centraal Bestuur Arbeidsvoorziening een bureaucratische moloch werd. Dat gemeenten als Den Haag op de rand van het faillissement terechtkwamen. Dat grote steden (en niet alleen zij) het bewaren van sociale cohesie in volkswijken te laat als een bestuurlijke verantwoordelijkheid onderkenden. Maar de verbeterde economische situatie biedt ontegenzeggelijk mogelijkheden om het beeld van de PvdA als partij die bestuurlijk kan presteren te verbeteren. Als de PvdA niet tot het welbekende luis-in-de-pels-gedrag vervalt, kan Kok (en daarmee de PvdA) straks de eer opeisen dat Nederland er financieel weer bovenop is en dat het daardoor ook sociaal weer de goede kant opgaat. Als wordt gekozen voor het quasi-sociale (onderbuik)geluid is het straks vvd-minister Zalm die die eer te beurt valt. Het zij hem van harte gegund, maar voor de PvdA zou het rampzalig zijn.

De quasi- sociale onderbuik

BROER AKKERBOOM

*Lid redactieraad s&d
en als econoom werkzaam bij het
Ministerie van Binnenlandse Zaken.*